



Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 223g/2020

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din
articolul 293 alin. (6) din Codul de procedură penală

*(termenul prezentării cererilor noi
la etapa terminării urmăririi penale)*

CHIȘINĂU

8 aprilie 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 30 decembrie 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 8 aprilie 2021, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea cu privire la excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 293 alin. (6) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Dumitru Buliga, în dosarul nr. 1-344/20, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Natalia Berbec de la Judecătoria Hâncești, sediul central, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La Judecătoria Hâncești, sediul central, se află în proces de examinare cauza penală privind învinuirea dlui Dionisie Racu de comiterea infracțiunilor prevăzute de articolele 27 [*tentativa de infracțiune*], 171 alin. (3) lit. a) și b) [*violul*] și 175 [*acțiuni perverse*] din Codul penal.

4. Pe 16 decembrie 2020, dl avocat Dumitru Buliga a ridicat, în interesele dlui Dionisie Racu, excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 293 alin. (6) din Codul de procedură penală, pentru că acest articol nu ar stabili un termen în cadrul căruia persoanele menționate la alin. (1) pot prezenta cereri noi după ce au luat cunoștință de materialele urmăririi penale.

5. Prin Încheierea din 21 decembrie 2020, Judecătoria Hâncești, sediul central, a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

[...]”.

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

[...]”.

Articolul 53 Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

[...]”.

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului se cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

7. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 293

Prezentarea materialelor de urmărire penală

„(1) După verificarea de către procuror a materialelor cauzei și adoptarea uneia din soluțiile prevăzute în art. 291, procurorul aduce la cunoștință învinutului, reprezentantului lui legal, apărătorului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și reprezentanților lor despre terminarea urmăririi penale, locul și termenul în care ei pot lua cunoștință de materialele urmăririi penale. Părții civile, părții civilmente responsabile și reprezentanților lor li se prezintă pentru a lua cunoștință doar materialele referitoare la acțiunea civilă la care sunt parte.

(2) Materialele urmăririi penale se aduc la cunoștința învinutului arestat în prezența apărătorului lui, iar la cererea învinutului – fiecăruia dintre ei, în mod separat.

(3) Pentru a se lua cunoștință de materialele urmăririi penale, ele se prezintă cusute în dosar, numerotate și înscrise în borderou. La cererea părților, vor fi prezentate și corpurile delictive, vor fi reproduse înregistrările audio și video, cu excepția cazurilor prevăzute în art.110. Dacă dosarul penal are mai multe volume, acestea se prezintă concomitent pentru a se lua cunoștință de materialele respective ca persoana care ia cunoștință de ele să poată reveni la oricare din aceste volume de mai multe ori. Pentru a se lua cunoștință de dosarele voluminoase, procurorul, printr-o ordonanță, poate întocmi un grafic, coordonat cu apărătorul, prin care stabilește data și numărul volumelor pentru studiere.

(4) Termenul pentru a se lua cunoștință de materialele urmăririi penale nu poate fi limitat, însă în cazul în care persoana care ia cunoștință de materiale abuzează de situația sa, procurorul fixează modul și termenul acestei acțiuni, reieșind din volumul dosarului.

[...]

(6) După ce au luat cunoștință de materialele urmăririi penale, persoanele menționate în alin. (1) pot formula cereri noi în legătură cu urmărirea penală, care se soluționează conform prevederilor art. 245-247.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. În argumentarea excepției de neconstituționalitate, autorul ei susține că dispozițiile articolului 293 alin. (6) din Codul de procedură penală nu sunt clare și încalcă dreptul la apărare, deoarece nu conțin un termen obligatoriu pentru prezentarea de cereri noi după ce se ia cunoștință de materialele urmăririi penale.

9. Astfel, autorul excepției solicită constatarea omisiunii legislative, *i. e.* lipsa de reglementare a unui termen rezonabil obligatoriu prevăzut în intervalul de timp dintre terminarea urmăririi penale și trimiterea cauzei penale în judecată, în cadrul căruia persoanele interesate să poată formula cereri noi.

10. Potrivit autorului excepției, acest fapt generează încălcarea articolelor 20, 21, 23, 26, 53 și 54 din Constituție

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 293 alin. (6) din Codul de procedură penală, din perspectiva lipsei unui termen în cadrul căruia persoanele menționate la alin. (1) pot prezenta cereri noi după ce au luat cunoștință de materialele urmăririi penale.

15. Curtea reține că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

16. Curtea reține că o altă condiție pentru formularea excepției de neconstituționalitate o constituie **aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția** (a se vedea punctul 1 din dispozitivul HCC nr. 2 din 9 februarie 2016). Norma contestată trebuie să fie aplicabilă în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de judecată (a se vedea DCC nr. 18 din 9 februarie 2021, § 22).

17. Analizând sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că aceasta a fost ridicată în cadrul examinării cauzei penale în fond de către instanța de judecată, însă dispozițiile articolului 293 alin. (6) din Codul de procedură penală, care oferă persoanelor prevăzute la alin. (1) din prezentul articol dreptul de a formula cereri noi în legătură cu urmărirea penală, vizează etapa urmăririi penale.

18. În acest context, Curtea reține că poate verifica constituționalitatea prevederilor contestate dacă soluția sa poate fi favorabilă situației autorului excepției. În această cauză, eventuala declarare a neconstituționalității prevederilor contestate sub aspectul invocat în sesizare nu-i poate servi autorului excepției, pentru că cauza penală se află în instanța de judecată în curs de examinare la o altă etapă a procesului penal. Totodată, Curtea notează că norma care urmează a fi aplicată la examinarea cauzei trebuie să fie determinantă în soluționarea cauzei.

19. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că excepția de neconstituționalitate nu manifestă doar o funcție preventivă, ci și una reparatorie, pentru că ea privește, în primul rând, situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată. De invocarea unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia, în caz contrar acest instrument devenind o *actio popularis*, pierzându-se, în aceste condiții, caracterul concret și efectiv al excepției (a se vedea DCC nr. 10 din 26 ianuarie 2021, § 20; DCC nr. 18 din 9 februarie 2021, § 26).

20. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea în cauză nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea cu privire la excepția de neconstituționalitate a articolului 293 alin. (6) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Dumitru Buliga, în dosarul nr. 1-344/20, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 8 aprilie 2021
DCC nr. 51
Dosarul nr. 223g/2020*